

FACTORS AFFECTING THE UTILITY OF HAVING CHILDREN OF GENERATION Y IN BANGKOK

Received Date: 2025, May 2

Revised Date: 2025, July 30

Accepted Date: 2025, August 11

Poramate Asawaruangpipop*

Kunlasatree Kuntanod*

Jutharat Harujan*

Phomjarin Sornjarussuwan**

Pijitra Boongear**

Phinitnan Phrmchan**

ABSTRACT

This study aims to examine the factors affecting the utility of having children of Generation Y in Bangkok. The objectives of the study were 1) to study the utility of having children of Generation Y in Bangkok, and 2) to study the factors affecting the utility of having children of Generation Y in Bangkok. There were 400 respondents in this study. Multi-stage sampling was used to select the samples; cluster sampling was first applied to select study areas, and quota sampling was used to collect data from the selected samples. The questionnaire was used for data collection. Percentage, mean, *SD*, one-way ANOVA, and multiple regression analysis were used as descriptive and inferential statistical methods. The results indicated that respondents generally perceived a high level of utility of having children of Generation Y in Bangkok. The three most significant perceived benefits were emotional fulfillment and psychological value, improved family relationships, and enhancement of family completeness. Furthermore, the key factors affecting the utility of having children of Generation Y in Bangkok included marital status, current parenthood status, desire to have children in the future, social factors, and government policies supporting parenthood. The findings were statistically significant at a 95% confidence level

Keywords: Generation Y, Social Factors, Economic Factors, Government Policies, Utility of Having Children.

* KMITL Business School, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

** Student in Bachelor of Economics (Business Economics and Management), KMITL Business School, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

Corresponding author e-Mail: poramate.as@kmitl.ac.th, 63100380@kmitl.ac.th, 63100392@kmitl.ac.th, 63100509@kmitl.ac.th, 63100522@kmitl.ac.th, 63100528@kmitl.ac.th

ปัจจัยที่มีผลต่ออรรถประโยชน์ในการมีบุตรของเจนเนอเรชันวายในกรุงเทพมหานคร

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 2 พฤษภาคม 2568

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 30 กรกฎาคม 2568

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 11 สิงหาคม 2568

ปรเมศร์ อัครเรืองพิภพ*

กุลสตรี คุณโตน*

จุฑารัตน์ หรุจันทร*

พรหมจรรย์ ศรจรัสสุวรรณ**

พิจิตรา บุญเกีย**

พินิจนัน พรหมจันทร์**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่ออรรถประโยชน์ในการมีบุตรของเจนเนอเรชันวายในกรุงเทพมหานคร และมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) อรรถประโยชน์ในการมีบุตรของกลุ่มเจนเนอเรชันวายในกรุงเทพมหานคร 2) ปัจจัยที่มีผลต่ออรรถประโยชน์ในการมีบุตรของกลุ่มเจนเนอเรชันวายในกรุงเทพมหานคร โดยมีตัวอย่างในงานวิจัย จำนวน 400 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ขั้นตอน ที่ 1 สุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เพื่อเลือกพื้นที่ แล้วจึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เก็บตัวอย่างด้วยแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีอรรถประโยชน์ในการมีบุตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 3 ด้าน ที่มีอรรถประโยชน์ สูงสุด ได้แก่ ความชื่นชมยินดีเป็นคุณค่าทางจิตใจ ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น และทำให้ชีวิตครอบครัว สมบูรณ์แบบ สำหรับปัจจัยที่มีผลต่ออรรถประโยชน์ในการมีบุตร ได้แก่ สถานภาพการสมรส การมีบุตรใน ปัจจุบัน ความต้องการมีบุตรในอนาคต ปัจจัยด้านสังคม และนโยบายของรัฐที่สนับสนุน โดยมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

คำสำคัญ: เจนเนอเรชันวาย ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ นโยบายของรัฐที่สนับสนุน

อรรถประโยชน์ในการมีบุตร

* คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

** นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจและการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

Corresponding author e-Mail: poramate.as@kmitl.ac.th, 63100380@kmitl.ac.th, 63100392@kmitl.ac.th,
63100509@kmitl.ac.th, 63100522@kmitl.ac.th, 63100528@kmitl.ac.th

บทนำ

ประเทศไทยได้เข้าสู่การเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ครั้งสำคัญ โดยเฉพาะแนวโน้มอัตราการเกิดที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว โดยข้อมูลจาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ออนไลน์, 2567) ระบุว่าอัตราการเกิดของประเทศไทย ลดลงจาก 11.6 คน ต่อประชากร 1,000 คน ในปี 2556 เหลือเพียง 7.4 คน ต่อประชากร 1,000 คน ในปี 2565 ซึ่งต่ำสุดเป็นประวัติการณ์ ขณะที่จำนวนทารกแรกเกิด ในปี 2566 ลดลงต่ำกว่า 500,000 คน เป็นครั้งแรก สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มประชากรที่ลดลงและการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ออนไลน์, 2567) ภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ (Low Fertility) ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อเศรษฐกิจและสังคม การลดลงของจำนวนประชากรวัยทำงานส่งผลต่อการขาดแคลนแรงงาน การเติบโตทางเศรษฐกิจชะลอตัว และภาคธุรกิจอาจเผชิญกับต้นทุนที่สูงขึ้นจากการจ้างแรงงานต่างชาติ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2566) นอกจากนี้รัฐบาลต้องเผชิญกับภาระค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น และความสามารถในการจัดเก็บภาษีที่ลดลง อาจส่งผลต่อความมั่นคงทางการคลังในระยะยาว (สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์, ออนไลน์, 2566)

ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงนี้ ประชากรเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) ซึ่งอยู่ในช่วงวัยทำงานตอนต้นถึงกลาง ถือเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจและเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดแนวโน้มประชากรในอนาคต อย่างไรก็ตามมีหลายงานวิจัยชี้ให้เห็นว่า คนกลุ่มนี้มีแนวโน้มจะแต่งงานช้าลง มีบุตรน้อยลง หรือแม้กระทั่งเลือกที่จะไม่มีบุตรเลย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจดังกล่าวมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมหลายประการ รวมถึงค่าครองชีพที่สูงขึ้น ภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้น สภาพการจ้างงานที่ไม่มั่นคง และคุณภาพชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป (มนสิการ กาญจนะจิตรา, รินา ต๊ะดี และกัญญาพัชร สุทธิเกษม, ออนไลน์, ม.ป.ป.) นอกจากนี้ ทศนคติของคนรุ่นใหม่ที่มีความสำคัญกับ Work-Life Balance ความก้าวหน้าในอาชีพ และความเป็นอิสระทางการเงิน ล้วนมีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับการมีบุตร (Chairith Yonpiam, Online, 2025)

แม้ภาครัฐจะมีมาตรการสนับสนุนการมีบุตร เช่น เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด นโยบายลาคลอด และสิทธิประโยชน์ทางภาษี แต่ยังคงมีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้มาตรการเหล่านี้ไม่สามารถกระตุ้นอัตราการเกิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น วงเงินสนับสนุนที่ไม่เพียงพอ ระบบสวัสดิการที่ยังไม่ครอบคลุม และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ยังไม่เอื้อต่อการเลี้ยงดูบุตรในระยะยาว (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2566)

การลดลงของอัตราการเกิดในกลุ่มประชากรเจนเนอเรชันวายถือเป็นหนึ่งในปัญหาที่สำคัญของประเทศไทย ในศตวรรษที่ 21 แม้ว่าจะมีการศึกษาจำนวนมากที่วิเคราะห์แนวโน้มอัตราการเกิดในระดับมหภาค แต่ยังคงขาดการศึกษาที่เจาะลึกถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมีบุตรของประชากรเจนเนอเรชันวายในบริบทของประเทศไทย ซึ่งรวมถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสร้างครอบครัวของกลุ่มประชากรนี้

การศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นไปที่ การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมีบุตรของประชากรเจนเนอเรชันวายในกรุงเทพมหานครที่มีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2565 มีจำนวนประชากรเกิด 55,001 คน, ปี 2564

มีจำนวน 61,604 คน, ปี 2563 จำนวน 70,937 คน, ปี 2562 จำนวน 77,312 คน และ ปี 2561 จำนวน 84,477 คน (สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, ออนไลน์, 2568) โดยพิจารณาทั้งปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ ค่าครองชีพ ภาระหนี้สิน ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ สวัสดิการแรงงาน นโยบายภาครัฐ และปัจจัยด้านทัศนคติ ได้แก่ มุมมองต่อการมีครอบครัว Work-Life Balance และความคาดหวังต่ออนาคต เพื่อให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรม การตัดสินใจของคนรุ่นใหม่

ดังนั้น ผลการศึกษาในครั้งนี้จะมีความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายประชากรศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร และประเทศไทยในอนาคต โดยข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการออกแบบนโยบายสนับสนุนการมีบุตรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังสามารถใช้เป็นข้อมูล พื้นฐานสำหรับภาครัฐกิจ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวและเด็ก เช่น การศึกษา สาธารณสุข และอสังหาริมทรัพย์ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนรุ่นใหม่ รวมถึงการ กำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมกับพฤติกรรมผู้บริโภคของกลุ่มประชากรเจนเนอเรชั่นวายในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอรรถประโยชน์การมีบุตรของกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่ออรรถประโยชน์การมีบุตรของเจนเนอเรชั่นวายในกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เทียนฉาย กิระนันท์ (ออนไลน์, 2527) การตัดสินใจมีบุตรของคู่สมรสเป็นการบริโภคสินค้าถาวร ชนิดหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งอรรถประโยชน์หรือความพึงพอใจ ซึ่งอรรถประโยชน์เหล่านี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะหลัก ดังนี้

1. อรรถประโยชน์ด้านการบริโภค : การมีบุตรนำมาซึ่งความสุข ความพึงพอใจ และความภาคภูมิใจทางใจ ซึ่งเป็นอรรถประโยชน์ที่ไม่สามารถวัดค่าเป็นตัวเงินได้โดยตรง
 2. อรรถประโยชน์ด้านความมั่นคงและหลักประกัน : โดยเฉพาะในสังคมเกษตรกรรม การมีบุตรจำนวนมากถือเป็นหลักประกันในชีวิตบั้นปลายของพ่อแม่ เพราะคาดหวังว่าบุตรจะเติบโตขึ้นมาเลี้ยงดูในยามชรา และเจ็บป่วย
 3. อรรถประโยชน์ด้านปัจจัยการผลิต : การมีบุตร คือ การเพิ่มหน่วยผลิตในครอบครัว โดยคาดหวังว่าเมื่อเด็กโตขึ้นจะสามารถช่วยงานในไร่นาหรือธุรกิจของครอบครัว และสร้างรายได้มาจุนเจือครอบครัวในอนาคต
- แนวคิดนี้ยังพิจารณาถึงต้นทุนและผลตอบแทนของการมีบุตรในสองระดับ คือ ระดับสังคม และระดับครอบครัว

ผลดี หรือประโยชน์ที่ได้รับ ได้แก่

ด้านเศรษฐกิจ : บุตรช่วยงานเกษตรหรือธุรกิจครอบครัว และนำรายได้มาช่วยเหลือครอบครัวเมื่อโตขึ้น

ด้านสังคม : บุตรเป็นหลักประกันในชีวิตบั้นปลายของพ่อแม่ ช่วยดูแลยามแก่เฒ่า และเจ็บป่วย
ผลเสีย หรือค่าใช้จ่าย ได้แก่

ค่าใช้จ่ายทางตรง : คือ ค่าใช้จ่ายที่วัดเป็นตัวเงินได้ เช่น ค่าอาหาร ค่าเลี้ยงดู และค่ารักษาพยาบาล
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม (ค่าเสียโอกาส) : ได้แก่

การลดลงของมาตรฐานความเป็นอยู่ : เงินที่ใช้ในการเลี้ยงบุตรทำให้ครอบครัวมีเงินเหลือน้อยลง
และไม่สามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้

การลดลงของการออม และการลงทุน : การมีบุตรหลายคนทำให้พ่อแม่มีเงินออมลดลง และขาด
เงินทุนสำหรับใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตร หรือการลงทุนในธุรกิจของครอบครัว

การเสียโอกาสในการหารายได้ของแม่ : มารดาต้องใช้เวลาดูแลบุตร ทำให้เสียโอกาสในการทำงาน
และหารายได้ส่วนตัว

กนกวรรณ พวงประยงค์ (2562, หน้า 77-118) ได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญในการศึกษาด้าน
ภาวะเจริญพันธุ์ และความต้องการมีบุตรในยุคเกิดน้อย ได้ดังนี้

ทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านทางประชากร (Theory of Demographic Transition) : ทฤษฎีนี้อธิบาย
การเปลี่ยนแปลงของประชากรจากอัตราการเกิดและอัตราการตายที่สูงไปสู่ระดับต่ำ โดย Blacker (1947, pp. 88-
101) ได้แบ่งวิวัฒนาการออกเป็น 5 ระยะ ปัจจุบันประเทศไทยได้ผ่านการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ระยะที่ 4 (Low
Stationary Phase) คือ มีอัตราการเกิดและตายต่ำ และมีแนวโน้มจะเข้าสู่ระยะที่ 5 (Declining Phase) ที่จำนวน
ประชากรจะลดลงในอนาคต

แนวคิดตัวแปรแทรกกลางของภาวะเจริญพันธุ์ (Intermediate Variables of Fertility) : เสนอโดย
Davis & Blake (1956, pp. 211-535) และต่อมาปรับปรุงโดย Bongaarts (1978, pp. 105-132) แนวคิดนี้ชี้ว่า
ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ได้ส่งผลต่อภาวะเจริญพันธุ์โดยตรง แต่จะส่งผลผ่านกลุ่มตัวแปรแทรกกลาง ซึ่ง
Bongaarts ระบุว่าตัวแปรที่สำคัญมี 4 ตัว ได้แก่ การสมรส การคุมกำเนิด การเป็นหมันหลังคลอด และการทำแท้ง
การเปลี่ยนแปลงในตัวแปรเหล่านี้ เช่น การสมรสช้าลง การครองโสดมากขึ้น และการใช้การคุมกำเนิดอย่าง
แพร่หลาย เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ภาวะเจริญพันธุ์ของไทยลดลง

แนวคิดอุปสงค์และอุปทานต่อบุตร (Demand and Supply for Children) : แนวคิดของ Becker
(1991, pp. 135-137) มองว่าการตัดสินใจมีบุตรเป็นการชั่งน้ำหนักระหว่างผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีบุตร
กับค่าเสียโอกาส (รายได้ และเวลา) ที่ต้องสูญเสียไป ส่วนแนวคิดของ Easterlin (1951, pp. 54-63) เชื่อมโยง
กับแรงจูงใจในการคุมกำเนิด ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่ออุปทานของบุตร (จำนวนที่สามารถมีได้) สูงกว่าอุปสงค์ (จำนวน
ที่ต้องการ) และค่าใช้จ่ายในการคุมกำเนิดอยู่ในระดับต่ำ คนรุ่นใหม่มักมองว่าการมีบุตรเป็นภาระและส่งผลกระทบ
ต่อสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

ทฤษฎีการไหลของความมั่งคั่ง (Intergenerational Wealth Flows Theory) : ทฤษฎีของ Caldwell, Barkat-e-Khuda, Caldwell, Pieris & Caldwell (1999, pp. 67-84) อธิบายว่า โครงสร้างครอบครัวขึ้นอยู่กับทิศทางการไหลของความมั่งคั่ง (เงิน, บริการ, การเกื้อหนุน) ในสังคมดั้งเดิม ความมั่งคั่งจะไหลจากรุ่นลูกไปสู่รุ่นพ่อแม่ (Upward Flow) ทำให้คนนิยมมีบุตรมาก แต่ในสังคมสมัยใหม่ ทิศทางกลับกันเป็นจากพ่อแม่ไปสู่ลูก (Downward Flow) ในรูปแบบของการลงทุนด้านการศึกษาและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทำให้ครอบครัวมีขนาดเล็กลง การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจ การยกระดับการศึกษา และการเปลี่ยนแปลงสภาพของสตรี

แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างประชากรต่างรุ่นในครอบครัว (Intergenerational Relations) : กล่าวถึง การพึ่งพาอาศัยกันของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะบทบาทของปู่ ย่า ตา ยาย ในการช่วยเหลือดูแลหลาน ซึ่งสามารถลดความกังวลของคู่สมรสในเรื่องผู้ดูแลบุตรและอาจเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ตัดสินใจมีบุตรได้ง่ายขึ้น ในสังคมไทยปัจจุบัน ครอบครัวขยายและครอบครัวแห่งกลาง (หลานอยู่กับปู่ย่าตายาย) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทที่สำคัญของผู้สูงอายุในการเลี้ยงดูเด็ก

แนวคิดสวัสดิการสังคม (Social Welfare) : นโยบายของรัฐเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจมีบุตร ประเทศไทยมีนโยบายหลายอย่างเพื่อส่งเสริมการมีบุตรที่มีคุณภาพ เช่น สิทธิการฝากครรภ์และคลอดบุตร เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดสำหรับครัวเรือนยากจน และสิทธิลดหย่อนภาษีสำหรับบุตรคนที่สองขึ้นไป อย่างไรก็ตาม นโยบายเหล่านี้อาจยังไม่เพียงพอและต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

Smuseneto (2019, pp. 321-333) ศึกษาปัจจัยที่กำหนดการมีบุตรของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2525 ถึง 2540 (Generation Y) โดยรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างจำนวน 1,200 ตัวอย่าง ผลการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยไบนารีโลจิสติก (Binary Logistic Regression) ที่ค่า R^2 เท่ากับ 0.395 พบว่า อัตราการเจริญพันธุ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ เนื่องจากความเชื่อทางศาสนาอิสลามที่สนับสนุนการมีบุตร แต่อัตราดังกล่าวก็มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยจำนวนบุตรโดยเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างอยู่ที่ประมาณ 2 คน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เชื่อว่าการมีบุตรนำความสุขมาให้ แต่ในขณะเดียวกันก็กังวลเรื่องค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น และการสูญเสียโอกาสในอาชีพการงาน โดยปัจจัยที่ส่งผลให้มีแนวโน้มการมีบุตรเพิ่มขึ้น ได้แก่ อายุที่มากขึ้น การอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล รายได้ครัวเรือนตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป โอกาสในหน้าที่การงาน สถานะทางการเงินของครอบครัว และความรู้สึกมั่นคงว่ามีคนช่วยเหลือดูแลบุตร อย่างไรก็ตามปัจจัยทางวัฒนธรรมถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจมีบุตร สำหรับปัจจัยที่ทำให้โอกาสในการมีบุตรลดลง ได้แก่ การอยู่กินฉันสามีภรรยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส การมีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป การมีรายได้ที่เพียงพอ การเข้าถึงการคุมกำเนิด และความกังวลเกี่ยวกับสิทธิการลาคลอดโดยได้รับค่าจ้าง ส่วนข้อเสนอแนะจากการศึกษา ได้แก่ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการมีบุตรผ่านนโยบายต่าง ๆ เช่น จัดให้มีสถานรับเลี้ยงเด็กในที่ทำงาน สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรและขยายเวลาการลาคลอดโดยได้รับค่าจ้าง ส่งเสริมให้องค์กรต่าง ๆ

มีทัศนคติและนโยบายที่สนับสนุนการมีบุตรของพนักงาน จัดการสนทนากลุ่มระหว่างนักวิชาการและผู้นำศาสนา เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการมีบุตรในแต่ละพื้นที่

ศตายุ ภัทรกิจกุล และอัญญา ณ ระนอง (2563, หน้า 1-25) ทำการศึกษาปัจจัยด้านนโยบายเพื่อการสนับสนุนการมีบุตรที่มีผลต่อจำนวนบุตรที่สตรีเจนวายกลุ่มรายได้ปานกลางในเขตกรุงเทพมหานคร และบริเวณทลวางแผนว่า จะมีนโยบายที่ศึกษาประกอบด้วยค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์และคลอดบุตร สิทธิลาคลอด จำนวนวันลาคลอด สิทธิลดหย่อนภาษี เงินสนับสนุนการศึกษาบุตร ค่ารักษาพยาบาลและป้องกันโรคของบุตร และเงินสงเคราะห์บุตร ประชากรและตัวอย่างที่ใช้เป็น สตรีไทยที่แต่งงานแล้ว อยู่ในกลุ่ม Gen-Y มีรายได้ปานกลาง อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และบริเวณทล จำนวน 404 ตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ที่ค่า R^2 เท่ากับ 0.102 ผลการศึกษาที่สำคัญพบว่า นโยบายค่าใช้จ่ายเพื่อการฝากครรภ์และคลอดบุตร นโยบายสิทธิลาคลอด และนโยบายเงินสงเคราะห์บุตร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับจำนวนบุตรที่กลุ่มตัวอย่างวางแผนว่าจะมี ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากการศึกษา ได้แก่ ควรพิจารณาปรับแก้นโยบายสนับสนุนการมีบุตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสตรี หากต้องการกระตุ้นอัตราการเกิดเพื่อแก้ปัญหาสังคมผู้สูงอายุ ควรพิจารณาเพิ่มรายได้ให้แก่สตรีกลุ่มนี้ เช่น เพิ่มเงินสงเคราะห์บุตรให้สูงขึ้น หรือหาแนวทางลดค่าใช้จ่ายในการมีบุตร และควรเพิ่มจำนวนวันลาคลอดเป็นอย่างน้อย 180 วัน เพื่อกระตุ้นให้สตรีวางแผนมีบุตรเพิ่มขึ้นจาก 1.312 คน เป็นอย่างน้อย 2 คน

Ranjbar et al. (Online, 2024) ทำการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Scoping Review) เพื่อสำรวจปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมีบุตรของคู่สมรส โดยเน้นบริบทของประเทศอิหร่าน ซึ่งมีอัตราการเจริญพันธุ์ลดลงอย่างรวดเร็ว จากการรวบรวมงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 46 งาน ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 2002 ถึง 2022 ผลการวิเคราะห์ได้จำแนกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการมีบุตรออกเป็น 8 กลุ่มหลัก ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล (Individual Determinants) ปัจจัยด้านประชากรและครอบครัว (Demographic and Familial Factors) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Cultural Elements) ปัจจัยทางสังคม (Social Factors) ปัจจัยด้านสุขภาพ (Health-Related Aspects) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (Economic Considerations) ปัจจัยด้านการประกัน (Insurance-Related Variables) นโยบายสนับสนุนและจูงใจของภาครัฐ (Government Support/ Incentive Policies)

ปัจจัยสำคัญด้านประชากรและครอบครัว ได้แก่ อายุของคู่สมรส โดยเฉพาะผู้หญิงในช่วงอายุ 20-39 ปี จะมีแนวโน้มต้องการมีบุตรสูงกว่า ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นของคู่สมรสมีความสัมพันธ์กับอัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลง ความพึงพอใจในชีวิตสมรสและความสัมพันธ์ที่ดีของคู่ครองเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจ จำนวนบุตรที่มีอยู่แล้ว หากมีบุตรหลายคน ความต้องการมีบุตรเพิ่มจะลดลง และการสนับสนุนในการเลี้ยงดูบุตรจากคู่สมรสและครอบครัวช่วยเพิ่มความตั้งใจในการมีบุตร

ด้านเศรษฐกิจและการประกัน ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจและรายได้ครัวเรือนเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่ง ความกังวลเกี่ยวกับสถานะเศรษฐกิจในอนาคตและค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรเป็นเหตุผล

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มเจนเนอเรชันวายในกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยการเก็บแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด และเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างนี้ไม่ทราบจำนวนประชากรเจนเนอเรชันวายที่แน่นอน จึงคำนวณจากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่าง กำหนดระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 โดยเลือกเก็บข้อมูลจากเขตพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร 3 เขต โดยเลือกจากเขตที่มีสัดส่วนเจนเนอเรชันวายสูงในกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดสัดส่วนขนาดตัวอย่างที่จัดเก็บในแต่ละพื้นที่ คือ เขตเมืองชั้นใน ได้แก่ เขตปทุมวัน 168 ตัวอย่าง เขตเมืองชั้นกลาง ได้แก่ เขตภาษีเจริญ 144 ตัวอย่าง และเขตเมืองชั้นนอก ได้แก่ เขตลาดกระบัง 88 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด โดยเป็นแบบสอบถามปลายปิด และปลายเปิด แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่ออรรถประโยชน์ และส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับอรรถประโยชน์ของแต่ละด้านในการมีบุตร ส่วนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยการทดสอบหาความเที่ยงตรง โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พร้อมทั้งนำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยค่าความเชื่อมั่นจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป จึงจะยอมรับได้ว่าแบบสอบถามมีระดับความเชื่อถือที่สูง ซึ่งแบบสอบถามปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ นโยบายของรัฐที่สนับสนุน และอรรถประโยชน์ในการมีบุตร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.789, 0.781, 0.940 และ 0.939 ตามลำดับ

สถิติเชิงพรรณนาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน จำนวนบุตรที่มีในปัจจุบัน และความต้องการมีบุตรในอนาคต โดยนำข้อมูลมาหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ปัจจัยด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย สังคม เศรษฐกิจ และนโยบายของรัฐที่สนับสนุน โดยนำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลด้านอรรถประโยชน์ในการมีบุตร โดยนำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ส่วนการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ คือ Independent-Samples *t*-test และ One Way ANOVA และการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านต่าง ๆ ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ คือ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัย

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ผลการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 234 คน (ร้อยละ 58.5) เพศชาย จำนวน 166 คน (ร้อยละ 41.5)

อายุ 22-25 ปี จำนวน 198 คน (ร้อยละ 49.5) รองลงมาอายุ 26-30 ปี จำนวน 86 คน (ร้อยละ 21.5) อายุ 36-38 ปี จำนวน 65 คน (ร้อยละ 16.3) และอายุ 31-35 ปี จำนวน 51 คน (ร้อยละ 12.8)

สถานภาพโสด จำนวน 314 คน (ร้อยละ 78.5) รองลงมามีสถานภาพสมรส จำนวน 76 คน (ร้อยละ 19.0) และมีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 10 คน (ร้อยละ 2.5)

ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี หรือเทียบเท่า จำนวน 279 คน (ร้อยละ 69.8) รองลงมาระดับการศึกษาสูงสุด ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 80 คน (ร้อยละ 20.0) และระดับการศึกษาสูงสุด สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 41 คน (ร้อยละ 10.3)

อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 149 คน (ร้อยละ 37.3) รองลงมาเป็นนักศึกษา จำนวน 137 คน (ร้อยละ 34.3) ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 52 คน (ร้อยละ 13.0) รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 42 คน (ร้อยละ 10) ว่างาน และอื่น ๆ เช่น ลูกจ้างส่วนราชการ นักดนตรี จำนวน 20 คน (ร้อยละ 4.9)

รายได้ส่วนบุคคลโดยเฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 15,000 บาท จำนวน 149 คน (ร้อยละ 37.3) รองลงมา มีรายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 113 คน (ร้อยละ 28.2) รายได้ 20,001-25,000 บาท จำนวน 53 คน (ร้อยละ 13.3) รายได้ 35,001-45,000 บาท จำนวน 39 คน (ร้อยละ 9.8) รายได้ 55,001 บาทขึ้นไป จำนวน 30 คน (ร้อยละ 7.5) และรายได้ 45,001-55,000 บาท จำนวน 16 คน (ร้อยละ 4.0)

สถานการณ์มีบุตรในปัจจุบัน ไม่มีบุตร จำนวน 320 คน (ร้อยละ 80) มีบุตร จำนวน 80 คน (ร้อยละ 20.0) และความต้องการมีบุตรในอนาคตต้องการ จำนวน 187 คน (ร้อยละ 58.4) และผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยจำนวนบุตรที่มีในปัจจุบันและสำหรับคนที่ยังไม่มีบุตรมีความต้องการมีบุตรในอนาคตเท่ากันที่ประมาณ 2 คน

ปัจจัยด้านสังคม ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, $SD=0.97$) ซึ่งในประเด็นสภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น ความปลอดภัยด้านอาชญากรรม สาธารณูปโภค มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.38$, $SD=0.825$) และในประเด็น บรรทัดฐานทางสังคม วิถีชีวิต เช่น ชอบการครองโสด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.48$, $SD=1.130$)

ตารางที่ 1 ระดับความสำคัญปัจจัยด้านสังคม

ปัจจัยด้านสังคม	$\bar{X}$	SD	ระดับความสำคัญ
สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม วิถีชีวิต เช่น ความปลอดภัยด้านอาชญากรรม สาธารณูปโภค	4.38	0.825	มากที่สุด
โอกาสทางการศึกษาที่เข้าถึงง่ายครอบคลุม และมีคุณภาพ	4.36	0.862	มากที่สุด
เป้าหมายในการทำบทบาทหน้าที่ที่มีในปัจจุบันให้สำเร็จก่อน เช่น ตำแหน่งการทำงาน	4.30	0.927	มากที่สุด
เทคโนโลยีทางการแพทย์ สาธารณะสุข สุขอนามัย เช่น การรับมือโรคระบาด ยา วัคซีน	4.16	0.888	มาก
สุขภาพกาย สุขภาพจิต เช่น โรคซึมเศร้า โรควิตกกังวล มีภาวะแท้งง่าย	4.08	1.021	มาก
การเรียนรู้ประสบการณ์การวางแผนสร้างครอบครัวจากบุคคลอ้างอิง เช่น ครอบครัว คนรัก เพื่อน ญาติ	3.97	0.979	มาก
ภาวะเสี่ยงจากสถานการณ์ทางการเมือง	3.82	1.129	มาก
บรรทัดฐานทางสังคม วิถีชีวิต เช่น ชอบการครองโสด	3.48	1.130	มาก
รวม	4.06	0.970	มาก

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.29$, $SD=0.86$) ซึ่งในประเด็นค่าใช้จ่ายต้นทุนสำหรับการเลี้ยงดูบุตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.39$, $SD=0.830$) และในประเด็นการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าอุปโภค บริโภคในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.18$, $SD=0.881$)

ตารางที่ 2 ระดับความสำคัญปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	$\bar{X}$	SD	ระดับความสำคัญ
ค่าใช้จ่ายต้นทุนสำหรับการเลี้ยงดูบุตร (ค่าฝากครรภ์ ค่าคลอดบุตร ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษา)	4.39	0.830	มากที่สุด
ความไม่แน่นอนของรายได้	4.36	0.791	มากที่สุด
ความมั่งคั่งของครัวเรือน เช่น เงินฝากธนาคาร บ้าน ที่ดิน ทองคำ	4.28	0.839	มากที่สุด
ภาระหนี้สิน	4.22	0.959	มาก
การเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าอุปโภค บริโภค ในชีวิตประจำวัน	4.18	0.881	มาก
รวม	4.29	0.860	มากที่สุด

อรรถประโยชน์ในการมีบุตร ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.69$, $SD=1.224$) ซึ่งประเด็นความชื่นชมยินดีเป็นคุณค่าทางจิตใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.95$, $SD=1.099$) และในประเด็นความมั่นคงและหลักประกันคอยดูแลยามแก่ชรา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.47$, $SD=1.293$)

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจอรรถประโยชน์ในการมีบุตร

อรรถประโยชน์ในการมีบุตร	$\bar{X}$	SD	ระดับอรรถประโยชน์ (ความพึงพอใจ)
ความชื่นชมยินดีเป็นคุณค่าทางจิตใจ	3.95	1.099	มาก
ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น	3.94	1.193	มาก
ทำให้ชีวิตครอบครัวสมบูรณ์แบบ	3.79	1.221	มาก
มีผู้สืบสกุลและทรัพย์สิน	3.50	1.263	มาก
การเติบโตเป็นวัยแรงงานช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	3.49	1.272	มาก
ความมั่นคงและหลักประกันชีวิตคอยดูแลยามแก่ชรา	3.47	1.293	มาก
รวม	3.69	1.224	มาก

ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของอรรถประโยชน์ในการมีบุตรของเจนเนอเรชั่นวายในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์พบว่า กลุ่มเจนเนอเรชั่นวายที่มีลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีอรรถประโยชน์ในการมีบุตรแตกต่างกัน ได้แก่ สถานภาพสมรส สถานะการมีบุตร และความต้องการมีบุตร ส่วนกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายที่มีลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีอรรถประโยชน์ในการมีบุตรไม่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของอรรถประโยชน์ในการมีบุตรของเจนเนอเรชั่นวายในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์

ความพึงพอใจในการมีบุตร	ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์							ความต้องการมีบุตร
	เพศ	อายุ	สถานภาพสมรส	ระดับการศึกษาสูงสุด	อาชีพ	รายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน	สถานะการมีบุตร	
สถิติที่ใช้ในการทดสอบ	t-test	One-way Anova	One-way Anova	One-way Anova	One-way Anova	One-way Anova	t-test	t-test
ระดับของการวัด	Nominal	Ordinal	Nominal	Ordinal	Nominal	Ordinal	Nominal	Nominal
อรรถประโยชน์ในการมีบุตร	0.099	0.814	0.016**	0.310	0.771	0.059	0.000*	0.000*

หมายเหตุ : **มีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 *มีระดับนัยสำคัญที่ 0.01

ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณปัจจัยด้านต่าง ๆ มีอรรถประโยชน์ในการมีบุตรของเจนเนอเรชั่นวายในกรุงเทพมหานครพบว่า ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และนโยบายของรัฐที่สนับสนุนมีอรรถประโยชน์ในการมีบุตรของเจนเนอเรชั่นวายในกรุงเทพมหานคร มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ $R^2=0.079$ ซึ่งอธิบายความผันแปรของอรรถประโยชน์ได้ ร้อยละ 7.9 โดยปัจจัยด้านต่าง ๆ มีอรรถประโยชน์ในการมีบุตรของเจนเนอเรชั่นวายในกรุงเทพมหานคร มากที่สุด คือ นโยบายของรัฐที่สนับสนุน โดยมีค่าอยู่ที่ 0.227 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านสังคม โดยมีค่าอยู่ที่ 0.210 และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดยมีค่าอยู่ที่ 0.005 ซึ่งเป็นปัจจัยด้านต่าง ๆ มีอรรถประโยชน์ในการมีบุตรของเจนเนอเรชั่นวายในกรุงเทพมหานคร น้อยที่สุด

สมการพยากรณ์ ปัจจัยด้านต่าง ๆ มีอรรถประโยชน์ในการมีบุตรของเจนเนอเรชั่นวายในกรุงเทพมหานคร $= 1.868 + 0.210 * (\text{ปัจจัยด้านสังคม}) + 0.005 * (\text{ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ}) + 0.227 * (\text{นโยบายของรัฐที่สนับสนุน})$

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณของปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์ในการมีบุตรของเจนเนอร์ชั้นวัยในกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยด้านต่าง ๆ	Unstandardized		Standardized	t	p-value
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. error	Beta		
ค่าคงที่	1.868	0.340		5.495	0.000*
ปัจจัยด้านสังคม	0.210	0.090	0.145	2.328	0.020**
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	0.005	0.093	0.003	0.049	0.961
นโยบายของรัฐที่สนับสนุน	0.227	0.066	0.189	3.458	0.000*
R=0.280; R ² =0.079; SEE=0.971; F=11.261; P=0.000*					

หมายเหตุ : **มีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 *มีระดับนัยสำคัญที่ 0.01

อภิปรายผล

ผลการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ สถานสมรส สถานการณ์การมีบุตร และความต้องการมีบุตร ที่แตกต่างกันมีผลกระทบต่อประโยชน์ในการมีบุตรของกลุ่มตัวอย่างเจนเนอร์ชั้นวัยในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน เนื่องจากความพึงพอใจในชีวิตสมรส และจำนวนบุตรที่มีอยู่แล้ว ทำให้เกิดความสุขและความสมบูรณ์ในชีวิตครอบครัวทำให้ส่งผลต่อการตัดสินใจมีบุตร สอดคล้องกับการศึกษาของ Smuseneto (2019, pp. 321-333) และ Ranjbar et al. (Online, 2024)

ปัจจัยทางด้านสังคมผลการศึกษาพบว่ามียุทธศาสตร์ต่อผลกระทบต่อประโยชน์ในการมีบุตรของกลุ่มตัวอย่างเจนเนอร์ชั้นวัยในกรุงเทพมหานครในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ เทียนฉาย กิระนันท์ (ออนไลน์, 2527); Smuseneto (2019, pp. 321-333) และ Ranjbar et al. (Online, 2024) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม วิถีชีวิต เช่น ความปลอดภัยด้านอาชญากรรม และสาธารณสุข โอกาสทางการศึกษาที่เข้าถึงง่ายครอบคลุมและมีคุณภาพ เป้าหมายในการทำบทบาทหน้าที่ที่มีในปัจจุบันให้สำเร็จก่อน เช่น ตำแหน่งการทำงาน เพราะทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นใจในการมีและเลี้ยงดูบุตรให้เติบโตขึ้นด้วยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี

ปัจจัยทางด้านนโยบายของรัฐเป็นอีกปัจจัยที่มีผลต่อผลกระทบต่อประโยชน์ในการมีบุตรของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาและมีอิทธิพลในทิศทางเดียวกันได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกวรรณ พวงประยงค์ (2562, หน้า 77-118); ศตายุ ภัทรกิจกุล และอัญญา ณ ระนอง (2563, หน้า 1-25) และ Ranjbar et al. (Online, 2024) ซึ่งประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุด คือ สิทธิลาคลอด (ผู้หญิง 98 วัน, ผู้ชาย 15 วัน) สิทธิหลักประกันสุขภาพ (บัตรทอง) และการให้เงินช่วยเหลือขณะตั้งครรภ์ (ค่าตรวจครรภ์ และค่าคลอดบุตร) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเน้นไปที่นโยบายและสิทธิที่จะได้รับ ณ ช่วงเวลาที่คลอดบุตร เป็นลำดับต้น ๆ เพื่อให้ช่วงเวลาที่คลอดบุตรกลุ่มตัวอย่างสามารถตั้งหลักในการเลี้ยงดูบุตร

โดยสรุปผลการศึกษาพบว่า แม้ปัจจุบันสถานการณ์การมีบุตรหรืออัตราการเกิดของประชากรในกรุงเทพมหานครหรือประเทศไทย และทั่วโลกจะมีแนวโน้มลดลง แต่ยังมีแนวทางที่สามารถสนับสนุนให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเจนเนอเรชันวายมีอัตราประโยชน์หรือความพึงพอใจในการมีบุตรเพิ่มขึ้นได้ผ่านปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ สังคม และเศรษฐกิจ ดังกล่าวข้างต้น และยังสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตราประโยชน์หรือความต้องการมีบุตรที่ทำการศึกษาที่สรุปได้ว่า อัตราประโยชน์การมีบุตรนั้นประกอบด้วยอัตราประโยชน์ด้านการบริโภค การมีบุตรนำมาซึ่งความสุข ความพึงพอใจ และความภาคภูมิใจทางใจ ที่ไม่สามารถวัดค่าเป็นตัวเงินได้โดยตรง อัตราประโยชน์ด้านความมั่นคง ถือเป็นหลักประกันในชีวิตชั้นปลายของพ่อแม่ และอัตราประโยชน์ด้านปัจจัยการผลิต คือ การเพิ่มหน่วยผลิตในครอบครัวที่สร้างรายได้มาจุนเจือครอบครัวในอนาคต ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เทียนฉาย กิระนันท์ (ออนไลน์, 2527) ที่แม้จะผ่านมาหลายปีแล้วแต่ยังคงมีความร่วมสมัยอยู่ถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ปัจจัยด้านสภาพสมรส นโยบายจูงใจโดยให้สิทธิพิเศษแก่คู่สมรสที่มีบุตรร่วมกัน เช่น อัตราลดหย่อนภาษี อัตราดอกเบี้ย โครงการบ้าน และรถ
2. ปัจจัยสถานการณ์มีบุตรในปัจจุบัน และความต้องการมีบุตรในอนาคต นโยบายที่กระตุ้นการเกิด แรงจูงใจให้มีบุตรเพิ่ม สำหรับผู้ที่มีบุตรไม่น้อยกว่า 2 คน ได้แก่ สิทธิลดหย่อนภาษีอัตราลดหย่อนเพิ่มขึ้น ยื่นรับสิทธิลดหย่อนค่าเล่าเรียนได้ ในกรณีที่เลือกโรงเรียนที่ค่าใช้จ่ายสูงหรือนอกเกณฑ์เรียนฟรี สามารถรับดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราที่สูงขึ้น
3. ปัจจัยด้านสังคม ภาครัฐ ปรับปรุงกฎหมายให้มีความชัดเจน เด็ดขาด โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรม จัดสรรงบประมาณให้มีความเหมาะสมในแต่ละด้าน เช่น ด้านสาธารณสุข ทัศนียภาพ สิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน โอกาสทางการศึกษา มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ รัฐบาลบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจให้มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อตลาดแรงงาน
4. ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐที่สนับสนุน ปรับปรุงสิทธิลาคลอด ให้มีจำนวนวันที่เหมาะสม เงินสนับสนุน แม้ขณะที่อยู่ในช่วงวันลา แบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายสำหรับการเลี้ยงดูบุตรได้จริง มีสัดส่วนต่อค่าใช้จ่ายจริงที่เหมาะสม รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยีทางการแพทย์ เพื่อพัฒนาระบบการรับสิทธิ์ และเข้ารับบริการตามสิทธิ์

บรรณานุกรม

กนกวรรณ พวงประยงค์. (2562). แนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญในการศึกษาด้านภาวะเจริญพันธุ์และความต้องการมีบุตรในยุคเกิดน้อย: สารัตถะและบทสังเคราะห์. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 45(1), หน้า 77-118.

- เทียนฉาย กิระนันท์. (2527). *อุปสงค์ต่อบุตร : การเปลี่ยนแปลงในช่วงทศวรรษ* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
<https://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/739/3/Thienchay%28aim%29.pdf>
[2567, 15 ธันวาคม].
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). *สังคมไทยจะอย่างไร เมื่อคนรุ่นใหม่ไม่อยากมีลูก* (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก: <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/article-2023sep18.html> [2568, 10 มกราคม].
- มนสิการ กาญจนะจิตรา, รินา ต๊ะดี และกัญญาพัชร สุทธิเกษม. (ม.ป.ป.). *การตัดสินใจด้านการเจริญพันธุ์ของคนเจนวาย* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://ipsr.mahidol.ac.th/wp-content/uploads/2022/03/07_Manasigan-Gen-Y.pdf [2568, 6 สิงหาคม].
- ศตายุ ภัทรกิจกุล และอัญชญา ณ ระนอง. (2563). การศึกษาปัจจัยด้านนโยบายเพื่อการสนับสนุนการมีบุตรที่มีผลต่อจำนวนบุตรที่สตรีเจนวายกลุ่มรายได้ปานกลางในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลวางแผนว่าจะมี. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 18(2), หน้า 1-25.
- สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (2566). *สังคมสูงวัยกับภาระทางการคลัง* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
<https://www.pier.or.th/abridged/2023/08/> [2568, 16 สิงหาคม].
- สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. (2568). *วิเคราะห์ข้อมูลเมือง* (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก: <https://webportal.bangkok.go.th/pipd> [2568, 6 สิงหาคม].
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). *11 กรกฎาคม...วันประชากรโลก 2567* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:
<https://www.nso.go.th/public/e-book/NSOLetsRead/population.html> [2568, 12 มกราคม].
- Becker, G. S. (1991). *A Treatise on the Family*. Cambridge, MA: Harvard University.
- Blacker, C. P. (1947). Stages in population growth. *The Eugenics Review*, 39(3), pp. 88-101.
- Bongaarts, J. (1978). A framework for analyzing the proximate determinants of fertility. *Population and development review*, 4(1), pp. 105-132.
<https://doi.org/10.2307/1972149>
- Caldwell, J. C., Barkat-e-Khuda., Caldwell, B., Pieris, I., & Caldwell, P. (1999). The Bangladesh fertility decline: An interpretation. *Population and Development Review*, 25(1), pp. 67-84.
- Chairith Yonpiam. (2025). *Experts urge action as declining birth rate set to hit Thai workforce* (Online). Available: <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/2952626/experts-urge-action-as-declining-birth-rate-set-to-hit-thai-workforce> [2025, March 13].
- Davis, K., & Blake, J. (1956). Social structure and fertility: An analytic framework. *Economic development and cultural change*, 4(3), pp. 211-235.

- Easterlin, R. A. (1975). An economic framework for fertility analysis. *Studies in family planning*, 6(3), pp. 54-63.
- Ranjbar, M., Rahimi, M. K., Heidari, E., Bahariniya, S., Alimondegari, M., Lotfi, M. H., & Shafaghat, T. (2024). *What factors influence couples' decisions to have children? Evidence from a systematic scoping review* (Online). Available: <https://doi.org/10.1186/s12884-024-06385-3> [2025, August 6].
- Smuseneto, A. (2019). Determinants of childbearing among Thai-Muslim Generation Y in Thailand. *Journal of Population and Social Studies [JPSS]*, 27(4), pp. 321-333.